

Szondolat

Szerkeszti: **Kemenes Lajos**

TARTALOM:

Rubinek visszavonulása • Költő és paraszt • Zsidó név — magyar név • Élünk-e még? • Ceruzarajz egy különös öregasszonyról •

• *Daloló, táncoló Pest*

Megjelenik hetenként

Budapest, 1920. évi
december hó 25.
II. évf. 52. sz.
Előfizetési díj
negyedévre
65 korona

Kiadja a
Központi
Sajtó-
vállalat
R. T.

ÁRA

• 5 •

KOR

TIVOLI MOZGÓ

VI., Nagymező-utca 8.

*Naponta változatos
műsor.*

Előadások naponta 4, 6 és 8 órai kezdettel.

Pallas nyomdai és irodalmi r.-t. kiadványa!

Most jelent meg!

Kosztolányi Dezső:

A ROSSZ ORVOS

A közönség rajongott írója legelső regényét és néhány novelláját tartalmazza e szép kiállítású munka. Kapható minden könyvkereskedésben és

A Központi Sajtóvállalat R.-T.

könyvkereskedésében, Budapest, IV., Duna-utca 6., Klotild-palota. Központi Sajtóvállalatának főbizománya.

MOZIT akar berendezni villany- mészfény- vagy acetilénre?

Kérjen árajánlatot

HATSCHER ES FARKAS

kinematografiai szaküzlettől

Budapest, IV., Károly-körut 26.

Filmkölcsönző! TELEFONSZÁM: 142-78.

ÜGYVÉDEK! KERESKEDŐK!

Nélkülözhetetlen szüksége dr. Szepess-féle **Vagyonátruházási** illetékről szóló zsebkönyve, mely szakszerű magyarázatokkal van ellátva, ára 44 korona, ezenkívül dr. Telegdy és dr. Váry szerkesztésében megjelent **Fényüzési Forgalmi Adó**, amely tartalmazza a törvény és végrehajtási utasítás teljes szövegét és a Fényüzési tárgyak betűsoros jegyzékét, ára 44 korona.

Kapható és megrendelhető:

A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT R.-T.

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám

(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)

LOMBFÜRÉSZ

fametszés, faragászat, be-
égetés, szerszámok, anyagok

FISCHER LÁSZLÓNÁL,

Budapest, IV. ker., Kamer-
mayer Károly-utca 3. szám.

Árjegyzék 2 korona.

BOROTVÁK

fodrászok részére, valamint e szakmába
vágó acéláruk, hajvágógépek, ollók
stb. tökéletes köszörülése.

LÉBER KÁLMÁN

késműáru ipartelepe és műköszörlődjé,
Budapest, Rákóczi-ut 61. szám.

Vidéki rendelések 4 nap alatti postára adatnak fel. Alapítva 1899.

SZENZÁCIÓ A GYERMEKJÁTÉKPIACON.

Egy ötletes, minden ízében magyar, hazafias és irredeuta szellemű oktató s amelletted kesvesen szórakoztató társas gyermekjátékkal gazdagodott karácsonyi játékpiaconk. Ez a

GEOLOTTO,

mely az ezeréves történelmi Magyarország térképeit alakítja át lottójátékká. A játék Huszár Aladár rendőrtanácsos szerzeménye, ki ügyesen kihasználva a gyermek játszai szellemét, azt a nagy magyar nemzeti irredeuta-eszme szolgálatába hajtja. A gyermekek a **GEOLOTTO**-val játszva, könnyedséggel tanulják meg a Nagy-Magyarország földrajzi viszonyait és történelmét. Jobbat egy szülő nem szerezhet gyermekének karácsonyra. Ne legyen tanító, aki e játékot ne ajánlaná, kereskedő, aki ne árusítaná, szülő, aki gyermekei részére meg nem szerzi.

Nagyban megrendelhető a szerzőnél:

HUSZÁR ALADÁR rendőr-
tanácsosnál **EGERBEN.**

Viszontelárusítók raktáron kaphatják:
Maléter Géza üzletében (Budapest, IV.,
Koronaherceg-utca 7. szám alatt).

Kapható minden nagyobb játékküzletben és
a **Központi Sajtóvállalat** könyvesbolt-
jában (IV., Duna-utca 6., Klotild-palota).

KARÁCSONYRA

legalkalmasabb és legocsbóbb ajándék

a könyv

ugy! felnőtteknek, mint ifjúságnak.

Keresztények az ajándékkönyveiket

A **Központi Sajtóvállalat** r.-t. könyvkereskedésében
Duna-utca 6. szám alatt vásárolják.

Szondolat

Rubinek visszavonulása

Az új kormány megalakulása legnagyobb meglepetést azoknak okozta, akik már fásult objektivitással türték a mai politika fordulatait és belátván a nemzetgyűlés veséjébe, nem mertek szikrányi jót sem remélni a közel jövőben. Ezek azt várták volna, hogy mielőtt csakugyan komolyan dolgozni akaró kormány jön, az országnak át kell még esni Rubinek Gyula miniszterelnökségén is és csak azután lehet szó eredményes munkáról ebben a szerencsétlen csonka országban. Teleki Pálnak ezért a sikeréért hálásak vagyunk, megtakarított az országnak pár hónapi újabb esetlés-botlást, minek vége csak újabb válság lett volna. Rubinek miniszterelnökségét tehát átugrottuk s mivel ő maga jelentette be, hogy egyuttal vissza is vonul a politikai élettől, sőt az első este már meg is szervezett egy alsós-partit a pártkörben, joggal remélhetjük, hogy Teleki sikere végleges és Rubinekről bátran beszélhetünk úgy, mint a mult emberéről.

A politikai életben nem szabad alkalmazni a *de mortuis nil nisi bene*

axiomát. A letűnő nagyságoknak nem annyira kegyelet dukál, mint inkább kritika s maga a kormányzó-párt is megmutatta, hogy csak a házfeloszlatás mumusát kell messziről megmutatni és máris minden lelkifurdalás nélkül elejti azt a vezérét, ki egy évvel ezelőtt még korlátlan hatalmu diktátor volt ugyanabban a párthelyiségben, ahol most már csak egy alsópárti harmadikja. Öszintén kimondjuk, cseppet sem sajnáljuk Rubinek Gyulát, mint ahogyan néhány lekötelezett személyes híven kívül senki nem is sajnálja.

Rubinek Gyula szívós kitartással dolgozott az agrár érdekek terén hosszú ideig s nagyon szép polcra küzdötte fel magát az Omgéban már a háboru előtt. Erős ambíció hevítette egész pályafutása alatt, de a magyar agráriusok balagsága mindig elrontotta az érvényesülés utját és a *Köztelek* emberei és klikkjei sehogy sem tudtak zöld ágra vergődni. Még csak lapot sem tudtak csinálni maguknak s komikus kabbala lett abból, hogy annak a lapnak okvetlenül meg kell buknia, amelynél a derék és tehetséges *Buday Barna* van, az Omgé legfőbb sajtóembere.

Az agrárpolitika életképtelen volt egészen a proletárdiktatúráig, amikor Rubinek Gyulát elfogták és elzárták a vörösök. A diktatúra bukása után biztos ajánlólevél volt, ha valaki ült a kommün alatt s Rubinek Gyulának sikerült is kihasználni az ellenforradalom zavaros helyzetét az agráriusok érdekében.

A végzetes tévedést azonban már az első lépésnél elkövette. Ő, az *Omge*, a nagybirtok embere egyszerre a kispapok patronusának csapott fel s el akarta hitetni magáról, hogy most egyszerre, nemcsak ő, hanem az egész *Omge* beállt a kispapok érdekeinek szószólójává. A magyar paraszt és a nagybirtokos között mindig áthidalhatatlan volt az ellentét s a háború és kommün hangulata után nem lett volna tanácsos a nagybirtoknak állni a porondra. Ez kétségtelen s ezt nagyon jól tudták Rubinekék is, de arra számítottak, hogy sikerül kihasználni az egységes keresztény és nacionalista hangulatot arra, hogy elhallgattassák az ellentéteket a nagy- és kisbirtok között s az ügyes manőverrel elérjék, hogy végeredményben a nagybirtokosok csinálják a parasztpolitikát.

Ez a terv ügyes lett volna s politikában megbocsátható trükk, ha keresztül tudják vinni olyan ügyesen, mint ahogyan kieszelték. A kivétel azonban kezdettől fogva hibás és ügyetlen volt. Gyerekes viccel kezdtek el, mikor felszínre hozták *sokorópátkai* Szabó Istvánt, az igazi kispapvezérrel, nagyatádival szem-

ben, ami viccnek beillett, de komoly politikai manővernek nem. Sokorópátkai Pista bátyánkat nem lehetett komolyan venni s mindenki, még a paraszt is érezte, hogy itt valami svindli készül. Naivság volt azt képzelni, hogy a név hasonlósága majd megtéveszti a világot s az emberek azt fogják hinni, hogy a két Szabó István között csak a jelző a különbség. Sokorópátkai nagyszerű ember, nagyon jól játszotta végig a kispap-vezér szerepét és igyekezett is bebizonyítani a vidéknek, hogy ő csak ugyan a kispapok vezére, de csak az első pillanatokban tudott bizalmat kelteni. Ravasz paraszti eszével így magyarázott egyszer a vidéki kortesutján:

— Ha magunkfajta embernek valami ügye-baja van, akkor prókátort vall, mert nem ért a törvényhez. Ezért választottam én Rubinek Gyulát is prókátorunknak.

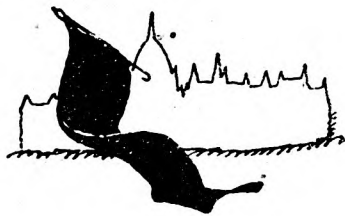
Ötletes magyarázat volt, de azt nem magyarázta meg, hogy ha prókátort keresett, miért fordult a régi ellenfél prókátorához s a parasztság hamarosan rá is jött erre a bibire. De Rubinek is tapasztalhatta, hogy a népámítást nem lehet majd sokáig folytatni és beszívta a pártba nagyatádit, azzal a szándékkal, hogy ott benn könnyebben lekenyerezheti és kevésbé kell félnie tőle, mintha ellenzékben hagyja. Nagyatádi azonban sokkal ravaszabbnak bizonyult, mintsem Rubinek sejthette volna. Bement a pártba, látszólag beadta derekát, de nagyon rövid idő alatt maga köré csoportosította a párt

többségét és Rubinek kisebbségben maradt. A régi kisgazdapárt a választásokon alig pár mandátumot tudott szerezni, a pártban nagyatádi könnyű szerrel megszerezte a többséget. Rubinek mellett csak a személyes hívei az *Omge* és a *Hangya* emberei maradtak meg, akik az *Új Barázda* útján próbálták a maguk érdekkörében tartani a parasztságot, de bizony nagyon kevés sikerrel. A szög már kibujt a zsákból s Rubinekék egyedül maradtak s a hatalmuk még jobban megcsappant, mikor egyesültek a keresztény-nemzeti párttal.

Az agráriusok most már megint elkönnyvelhetnek egy kudarcot s a régi Buday Barna—kabbala megint beválik, az *Új Barázda* jövője nagyon, de nagyon ingatag perspektívát mutat. Rubinekék trükkje nem sikerült és megtanulhatták belőle, hogy még nálunk sem lehet oly átlátszóan gyerekes eszközökkel leplezni a klikk-uralmat. A *Hangya*, a *Mezőgazdák Szövetkezete*, az *Áruforgalmi* learattak sok mindent az elmúlt esztendő alatt, Rubinek Gyula hálás tudott lenni a közvetlen hibeivel szemben, de épen az volt a baj, hogy mást nem igen eresztett az asztalhoz. Az *Új Barázda*-tól hamarosan elküldtek minden ujságirót, hogy csak a «hangyászok» maradjanak meg s a lap segédszerkesztőjének egy rajz-tanitót tettek meg, aki fia a földmivelésügyi minisztérium könyvtárnokának. Ez csak kisebb jelentőségű példa arra, hogy az agráruralomnak mi volt a tulajdonképeni célja s ha-

bár egyetlen rezsimtől sem vesszük rossz néven, ha a saját embereit helyezi el mindenütt, még sem lehet ugyszólván egyetlen célja egy klikknek, hogy személyi ambícióit elégitse ki, minden mással nem törődve, mint ahogy Rubinekék tették.

Az új kormánynak nehéz munkája lesz, amíg valahogyan helyre tudja hozni az agráriusok balkezes munkájának hibáit, miknek felsorolására kevés lenne a helyünk. Rubinek visszavonult s reméljük, hogy nem következik el az az idő, mikor még egyszer porondra lép. Kivánjuk Rubineknek, hogy az alsópartiban minden kézből-abszolotot megcsináljon, de ments Isten attól, hogy a pártban is valahogy abszolot többséget tudjon csinálni.



Költő és paraszt

Regényes történetet mesélünk el, mely — ez az igazi érdekessége — csak-



ugyan meg is történt, ma, 1920-ban. Budapesten élt egy költő. Sovány volt, sápadt volt és éhes volt, nagyon éhes. Még a régi kopláló költőkénél is éheesebb volt. Adámsutkája kiállott, arca behorpadt. A háboru kitörésekor katonának állt, ázott-fázott és éhezett, aztán hadifogságba esett, ahol szintén nem kalácscsal, csokoládéval táplálták, végül, hogy

hazajött, a koplalás uri formája kezdődött el, mely talán legfájdalmasabb volt. Meleg ételt néha napokig nem evett. Mindez pedig már két éve tartott. Ő igazán végigélte a hét sovány esztendőt. Igaz, hogy az ábrázata is olyan volt.

Budapest részvétlenül nézte szenvedését.

Elment a lapokhoz kézírataival.

— Nincs papirunk — mondták a szerkesztők. Aztán a kiadókat járta sorra.

— Sajnáljuk — mondta a kiadó — a mai viszonyok miatt egyáltalán nem adunk ki könyvet — és rámosolygott széles ajkával, villogó aranyfogával.

— Nyomorgok — jegyezte meg a költő is.

— Én is — tette hozzá a kiadó, kinek két palotája volt.

— Éhes vagyok.

— Én is éhes vagyok — felelte a kiadó, aki ezuttal igazat mondott, mert egy óra lévén már, korgott a gyomra és éppen hazakészült ebédelni.

Mit tehetett szegény? Pár hétig járt-kelt a városban, kegyelem papír-forintokon éldegélt. Budapesten iszonyu ez a lucskos, fekete, kilátástalan tél. A nyomorultak arca esnek a hideg szobában, lehevernek ágyukra és úgy álmodnak a régi telekről, a kandallóról, melyben parázsok pattognak és a fehérrel terített asztalról, mely roskadozik az elemózsiák terhétől.

Egy napon a poéta vette holmiját — kézíratait és két kaucsukkezelőjét — s csak hogy ne legyen itt, a nyomor és éhség városában, cél és remény nélkül megváltotta jegyét, egy kis dunántuli faluig.

Annak előtte a puszták kiéhezett farkasai a város felé igyekeztek. Most megfordult a dolog. A város kiéhezett farkasai mennek a falu felé.

A fiatalember kiszállt a vonatból, szomorúan bandukolt a sáros, csatakos országuton. Parasztszekerek mentek előtte, közönyösen, hallgatag magyarok ültek rajtuk, pipával az agyarukon. Egyszerre valaki rászólt.

— Hé öcsém, szállj föl — mondta egy hang. — Ugy látom, te is befelé igyekszel.

A parasztlak télvizidőn unatkoznak. Munka nincs. Aztán nagyon hamar besötétedik és az esték unalmasak.

— Mi ujság Pesten? — kezdte a paraszt a beszédet.

A fiatalember beszélt-beszélt, a paraszt csak minden negyedórán ümmögött, de azért nagyon érdekelte a szó, úgy hogy mikor a költő el akart köszönni, magánál fogta, vacsorára. Vacsora után elővette verseit s kísérletből felolvasott egyet.

A paraszt tág szemeket meresztett. — Jó dolog — mondotta — derék, takaros dolog. Hát tudsz másat is?

Sorra fel kellett olvasni minden versét. Egyiket, mely humoros volt, többször is.

Másnap hire futott a faluban, ki van itt. Ebéd után egymásután jöttek a módosgazdák, az aranyparasztlak, kik a háború alatt meggazdagodtak, élére rakták az ezreseket a ládafiában s megismételték a tegnapi műsort. A siker most még nagyobb volt. Csóválták fejüket, pipáztak, nevettek. Soha ennyire nem ünnepelték.

Akkor aztán megnyilatkoztak a parasztlak Maecenások:

— Akarsz fiam egy kis lisztet?

— Kell sódar?

Egymásra licitáltak, mindennap más háznál volt vendégségben. A szomszédos faluból is át-átjöttek a parasztlak, hogy hallgassák a pesti vándort.

Igy élt ő ott több mint egy hónapig. Arca kiszinesedett és megtelt, szeme régi fényben ragyogott. Aztán otthagya a falut, följött Pestre, mert gyomrát annyira elrontotta, hogy egy kis koplalásra is szüksége volt. Már a költészetére érdekeben is.

Bucsuzóul egy parasztlak ezt mondta:

— Aztán csak irj nekem, küldd el levélben, kapsz érte lisztet meg kolbászt. El se kell jönnöd.

A mai parasztlak tudniillik így beszélnek. Csak a budapesti novellairók írják még: köll és gyön.

Most a költő Budapesten van. Nagyobb humoros elbeszélésen dolgozik, melyért pár csizmát kap. Általában némely falun már tőzsdéje van a különböző műfajoknak. Egy szonett ára: pár kolbász, szerelmes vers (kereszt-

rimekkel): öt kiló liszt, humoros költemény: egy disznósajt, elbeszélés: tizenöt tojás, drámai jelenet: egy kiló vaj.

Ma tehát nem a falu küldi hozzánk a maga füzfapoétáit, kik árvalányhajjal, fokossal járkáltak itt a béke éveiben, hanem a főváros megy le a faluhoz enni. Ujra életre kelnek azok az alakok, kiket Jókai álmodott meg, a *Mégis mozog a föld*... Tóth Mátéi, a paraszt Maecenások, kik kéziratokat vásárolnak az inséges magyar költőktől.

Sopánkodjunk ezen? Inkább örülnünk kell.

A budapesti költők ott lenn legalább hust szednek magukra. Es közönségüktől, a magyar néptől talán megtanulnak magyarul is.



Zsidó név — magyar név

A Magyar Mozgóképszínház tulajdonosok Országos Szövetsége a napokban nagyértekezletet tartott



valamilyen benünket nem igen érdeklő, belső ügyben s az értekezletről hosszabb tudósítást olvasunk a mozi-szaklapokban. A gyűlésen Szabó Ödön elnökölt, az *Uránia*-színház igazgatója, aki egyuttal a mozisok szövetségének díszkereszténye, de kivüle már csak imitt-amott akad elvéve még egykét keresztény s ha végignézzük a felszólalók névsorát, megdöbbenünk azon, mit a nevek elárulnak. *Feldmann Izsó, Rákosi Jakab, Rózsa Izidor, Ungerleider Mór, Keleti Lajos,*

Gerő S. Sándor, Lusztig Ödön, Radó József szószólói a mozisok érdekeinek s ezek a nevek csakugyan mindennél ékebben bizonyítják, hogy a keresztény nemzeti kurzus idején némiképen mégis indokolt az a mozi-rendelet, mely oly nagy port vert fel s oly elkeseredett harcokat idézett elő.

Ezuttal nem a mozikról akarunk beszélni, hanem ezekről a nevekről, melyeknek egy része felháborít, másik része pedig bosszant. Nemesak a mozisok között fordulnak elő, hanem mindenütt az egész vonalon s a megmagyarosított nevek sorozatában világosan visszatükröződik az ő honfoglalásuk egész története.

A régi Ábelesz, Karpelesz s egyéb tipikus gettónevek ma már teljesen eltűntek s annak idején, mikor a névmagyarosítás lehetővé lett, szinte minden zsidó igyekezett gyorsan megszabadulni az áruló névtől. Kezdetben csak a vezetéknevtől szabadulhattak meg, a keresztnév (kereszt?) maradt a régi, mert a szülők még nem gondoltak a jövőre s hűek lévén a gettó-tradíciókhoz, régi zsidóneveket adtak gyermekeiknek. Felemás nevek keletkeztek, amilyen a Rákosi Jakab, a Rózsa Izidor, melyek rosszabbul hangzanak, mint a Roth Jakab, és a Roth Izidor. Az ilyen névmagyarosításoknak nincs sok értelmük, messziről kirí belőlük, amit tagadni akarnának s a gyerek is tudja, hogy hiába Hunyadi a Mór, vagy Ignác, azért még sem magyar. Ha a névmagyarosítás őszinte beolvadó szándék lett volna, akkor könnyen megoldhatták volna a kérdést. A kikeresztelkedés módot adott rá, hogy a keresztnevet is megváltoztassák s ők, akik folyton felvilágosodottságukat hangoztatják és vallási kérdéssé próbálják degradálni a zsidókérdést, minden skrupulus nélkül megtehették volna, hogy leg-

Sondolat

alább a látszat megóvása miatt meg is keresztelkednek.

Igaz, nem volt sürgős nekik. Az első generáció türte a felemás, elől magyar, hátul zsidó nevet, de a gyermeiknél már vigyáztak rá, hogy elkerüljék azt az áruló szépséghibát s a második generáció már Gyula, Sándor, Lajos, József, sőt István lett s az ujabban csinált magyarosításoknál már arra is vigyáztak, hogy az *i* végű vezetékneveket is kerüljék, mert az *y* hiánya minden esetben nagyon gyanus volt. *Radó* József mozis képviseli ezt a legmodernebb magyarosítást a fenti névsorban. Akármelyik tősgyökeres magyar faluban megtalálhatjuk ezt a nevet s addig, amíg szemtől-szembe nincs szerencsénk látni a tulajdonosát, csakugyan kétségben lehetünk afelől, hogy ki az illető. Csak mellékesen említjük meg, hogy bármilyen gyakori is ez a *Radó* név ujabban, a tulajdonosainak rendszerint sejtelmük sincs arról, hogy jelent-e valamit és mit ez a magyar szó. Egy időben sportszerűen üztük a *Radó*-kat s megkérdeztük mindegyiktől, hogy tudja-e, mi az: *radó*. Egyetlen egy sem akadt, aki tudta volna, akit érdekelt volna, hogy *radó* az veszekedő, házsártos embert jelent a magyar népnyelvben. És ez érthető is. A magyar név ugyanis csak a látszat, a külszin számára való, egyéb nem érdekli a tulajdonosát, csak az, hogy mennyire alkalmas a félrevezetésre.

Más fajtákban szent tradíció a családi név, amire mindenki büszke, ő náluk a név tökéletesen alárendelt dolog s a faji szolidaritásnak inkább leplezésére használják, sem mint dokumentálására. A fenti névsorban egyetlen név van, amely őszinte, az *Ungerleider* Mór. Ez a név nem hazudik, nem is kíséri meg a tet-szelgést, mint *Feldmanné*, aki meg-

próbálkozik a kényes hangzású *Izidor* helyett a ravaszabb *Izsóval*.

Persze, ő nem járhat el úgy, mint az írók és ujságírók megtehetik, akik minden formáság mellőzésével felveszik a jó hangzású, válogatottan magyar neveket és az emberek nem is sejtik, hogy a magyaros *Göndör Ferenc* az anyakönyvi kivonatban tulajdonképpen *Krausz Náthán*, *Gábor Andor* csak *Greiner*, *Kiss József* pedig valami *Reb Mayer*.

Nem elvakult antiszemitizmus diktálja, mikor a zsidók névmagyarosításának ellenőrzését kívánjuk. Ha a név megmagyarosítása egyúttal a magyarodás szándékát jelentené, hajlandók volnánk a legmesszebb menő engedékenységre is. Valóban a régi, rossz hangzású név elhagyása az első lépés, amely jelzi a szakítást a fajjal s az asszimilálódás óhaját, azonban ha az új név fellevése nem akar egyéb lenni, mint álarc, mely alatt megbujva gyanutlanabban férhet közelünkbe az ellenség, akkor tiltakoznunk kell ez ellen az alattomos támadás ellen. Természetesen nagyon nehéz volna a magyarosítást kérőkről eldönteni, hogy milyen a szándékuk, de éppen azért nagyon is meg volna a módja annak, hogy védekezzünk az ellenséges természetek ellen. Kössék a névmagyarosítást a megkeresztelkedéshez, mint ami egyetlen bizonyíték arra, hogy a szándék jó. Nem feltétlen bizonyíték, azt nagyon jól tudjuk, de mindenestre annyit jelent, hogy az illető kilépett ama félelmetes nemzetközi szolidaritás egyik kapcsolatából. S a kikeresztelkedést követelni minden névmagyarosítótól semmi esetre sem ázsiai dolog, mikor ők maguk is elég könnyen hajlanak rá, ha a konjunktura ezt tanácsolja. Aki zsidó akar lenni, az viseljen zsidó nevet, aki magyar, vagy magyar akar lenni, annak le-

het magyar a neve, de a szándékot dokumentálni kell. Azt hisszük, a numerus clausussal is felérne ennek az elvnek a keresztül vitele visszamenőleg is, mert ha már egyszer eltökéltük a harcot, akkor azt igazán a legelső és legkorrektebb kivánságunknak kell elismerni, hogy nem engedjük az ellenséget a mi uniformisunkba bujni.

Szondolat

Élünk-e még?

Ki tud felelni a nagy kérdésre: élünk-e még?

Mert ugyan élet ez a mai, amidőn ijesztő kérdőjel a holnap és riasztó



felelet a ma! Azok vagyunk-e csak ugyan, akik a háboru előtt voltunk, vagy pedig önmagunk távoli, elszegényedett rokonai, eféle kegye-

lemkenyéren tengődő szegény lengyelek? Ki mer határozott igennel felelni? Bizony a ványadt képü, foltos könyökü, nadrágját kitérdelt és foltos, vagy éppen lyukas talpu magyar intelligens nagyon, de nagyon messzire esett az egykori európai kulturember típusától. Egykor az életöröm napfényes útján néztük játszni kedvvel a kedves virágokat és a kultura villanyfényében elnyulva szívtuk magunkba az emberi

faj pálmáinak — a költők, a zenészek, a művészek — zsolozsmáit. Bizony ha felébredünk a négy csupasz fal között és otromba és vikszolatlan parkett barnállik szemünkbe a perzsák és szmirnák cirádái helyett, ha észreveszszük, hogy az egykori zongora fölött csak egy pók muzsikál, ha a sarkig föltárt szekrényben hiába kutatunk ép ing után, ilyenkor bizony-bizony nehéz elhinni, hogy egykor mily előkelő gondjaink és mily finom bánataink voltak. Valaha nem néztük bámész szemekkel a kivételes halandót, aki Párisból tért haza, magunk is megtettük az utat lelkipurdalás nélkül Strassburgon, vagy Zürichen át, sőt esetleg Olaszországnak kerülve, utba ejtve a Rivierát. Valaha egy verssor hozott izgalomba, a festőnek egy új szinessugalata, vagy a muzsika frissültebb üteme, este a bő vacsora után havanna, vagy egyiptomi füstjét fújták a feketébe, amelybe V. S. O. P. francia konyakot töltöttünk....

Valaha megvetett ember volt közöttünk, akivé ma lettünk. Embertársunk, aki nem járt a legutolsó divat szerint, aki nem evett négyfogásos vacsorát, nem sétakocsikázott a Stefánián és évenként nem indult el szétnézni a világban — valaha megvetett pária volt az ilyen, szerencsétlen flótás. Irgalomból kezét fogtunk ugyan vele, de ha történetesen hosszasan tartóztatott az utcán, riadtan néztünk körül, hogy nem találkozunk-e valamely ismerős álmélkodó és egyben megrovó pillantásával. Ó, a sors a szerencsétlen



főtásokat igazolta, ők ma is a régi standardon állanak, mindössze annyi változás esett velük, hogy öt korona helyett száz koronát kérnek kölcsön, ha ugyan van még kitől. Ők nem változtak, mi szállottunk le hozzájuk. Talán megérdemeltük, talán egykori gőgöségünkért bünhődünk.

Ha csak a külsőségek multak volna el — a hangverseny, a bálterem, a jól vasalt ruha — talán nem is lenne nagy ok a siránkozásra, bár a jó külső, a csillogás épp úgy a kultura ajándéka, mint egy szép verssor, vagy a vonók ragyogó harmóniája... hanem mégis, a máz lepattogzása után, ha megmagmaradt volna az érző és érdeklődő kulturember, talán nem lenne akkora a csapás, ámde a külsőségekkel együtt vándorutra indult és valamely havas országuton, halálra fagyott az emberi lélek is. A belső bizony utána ment a külsőnek és érdemes elgondolkodni a szomorú, kettős veszteségen.

Vajjon mi okozza, hogy a vasalt ruhával egyidejűleg eltűnik a lélek kulturszomjusága is? Egymásból folyának, holott úgy tudtuk, mintha egymással haragot tartó fogalmak lennének. Miért van, hogy a ruhájában kopott, egyuttal fásult a lelkében is? A magyarázat nem egészen egyszerű. A csillogás elhervadását kétségtelenül a pénz elégtelen volta okozza, de a közönséges és becestelen Pénz fölérne a Szellem és a Lélek trónusáig és ledöfhetné a két örökéletűnek hitt fensőséget?! Csakugyan a materialistáké lenne az igazság és nem lennének egyebek a porlandó sárnál és hervatag életünkben csakugyan csupán az Arany lenne képes némi életerőt galvanizálni? Lényegünk nem lenne egyéb csak a test, a testi öröm, az állati vágy és minden egyéb csak fikció és önáltatás?!

Nehéz lenne és keserves beletörődni ebbe, de vizsgálódjunk az okok között, talán nem is egészen így áll az ügy. A lelkek fásultságát kétségtelenül a pénz hiánya okozza, ámde nem közvetlenül, mint a külsőségek elmara-dásánál, hanem kerülő útra térve, orvul támadva, mint az utszéli gyilkos.

Ki él ma ugyanugy mint azelőtt? Ki a szerencsés halandó, aki szakácsnővel főzeti az ebédjét, szobaleánnyal takaríttatja lakosztályát, ki olyan szerencsés, hogy a közönséges, az aljammunkát ma is szolgállelkekre bízhatja?! És hányan vannak közöttünk az igazi szerencsétlenek, akik hivatali munkájuk elvégzése után loholva mennek haza és odaállanak a gyöngye és törékeny feleség mellé és segítsenek főzésben, tálalásban, mosogatásban (mily piszkos színű maga a nő is), de akárhányszor még a szennyes kimosásában is. Rejtegett, szörnyű titkok ezek, de a réseken át mégis napvilágra szivárgók. Nincs többé kényelmes szieszta a bő ebéd után, nincs idő gondolkodni az eseményeken, szegény kulturember, te nem dölhetsz hátra székedden, hogy elmédben ellenőrizzed Bergson elméleteit, föl kell pattannod és a konyhába sietned, mert elhül a mosogatóvíz.

Bizony a magyar értelmiség gazdaságos nyomorúsága már olyan szörnyű fokot ért el, hogy nem jut ideje kultúréletet élni. Próbálkozik ugyan a szegény; kapálózik és túlesve a nyakába szakadt alja munkán, bizvást kezébe veszi a könyvet, vagy felüti a zongorát, ha a sors különös, de ritka kegyelméből nem kellett eladnia már hónapokkal előbb, ámde lagymatag próbálkozás marad, utolsó, kétségbeesett és céltalan erőfeszítés, mint a halálra sebzett szarvasé, amely vad

ugrással még átveti magát az elsőbör fölött, de mögötte összerogyva tűrni kénytelen, hogy vérét nyaldóssák a nyomor kopói... Bizony a könny nem érdekel, a zongora zengő harmóniaja unottá vált. Játék. üres bibelődés a kultúra, tudomány és művészet, mert fáradt a lélek és fáradt a test.

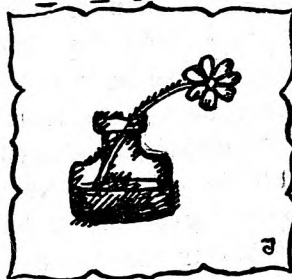
Tovább is volna még. Hányan járnak közöttünk végzetesen szerencsétlenek, akik butoraik, fehérneműik után a lelkük büszkeségét is behajították a Nyomorúság fekete torkán. Beteg feleség, beteg gyermek, nagy beteg maga bizony megcselekedte a csúf csudát, hogy meghajolt a büszke lélek, aki gögös arra, hogy esze munkájával eltartja övéit és magát és ezért a világ egyik önálló, szuverén királyának hitte magát. E hite nagy erőfeszítésekre tette képessé. Már lemondott a király, száműzetésben bujdokol, a király megalázkodott és alázatos pofával, sebzett lélekkel odaállt az embertársa elé, hogy kérjen, kolduljon tőle, akit szerencséje, vágy becstelensége királynak hagyott meg. Kérni, kölcsönkérni nem olyan egyszerű az olyan lélekre, amelynek az a természetes elementuma, hogy adni tudjon. A kérő szó sebet üt a románcon és a lélek sebe soká gyógyul és a lélek sebe igen sokszor sorvadást okoz. Hányan vannak egykori büszkék és nagyrahitottak Budapesten, akik ma lekonyult fővel járnak és nem mernek többé szemközt nézni, mert bárha azt hiszi a jó barát, hogy ismét kérni akar! És a szerencsétlenek szerencsétlene, aki újból és újból kérni kényszerül — mi lett belőle?

Egykor hittünk... majd a háború után, majd ha megbukott a bolsevizmus... a határidők elmúltak, de javulás nem jött. Új reményt adjon, aki igennel mer felelni a kérdésre, hogy

élünk-e még? Borús a horizont, nehéz felhőfüggönyök kárpitolták el az eget, sűrű, nehéz a levegő, a ködön túl csak a kereszt látszik, a vérző kereszt. O, jöjjön valaki és mondja el, hogy csakugyan: Feltámadunk!

Ceruzarajz egy különös öregasszonyról

Melyik pesti ember nem ismeri ezt a különös öregasszonyt, akiről meghatott



ceruzával halványképet akarok idelehelni, hogy még jobban ismerjék, s ha az utcán elhaladnak mellette, forduljanak vissza, szólítsák meg, be-

szélgessenek vele, egy kicsit — és álmélkodjanak el az emberi lélek titkán, az emberi sors csodálatos voltán, bámulják meg az érthetetlen életet...

Cikkem hőse — a különös öregasszony — reggeltől estig a Múzeumköruton található, a tudományegyetem épületének egyik szögletében, ama hitéles pontosságú ingaóra szomszédságában, melyhez minden arramenő hozzáigazítja a zsebóráját. A különös öregasszony — mondom — minden áldott nap ott ül, ott gubbaszt a sarokban, egy szomorú kis zsámolyon, lábánál még nála is vénebb, ütött-kopott faládika szégyenkezik, amiben zöld, fehér és rózsaszín cédulák álldogálnak, nagy csomókban. Tavasszal és nyáron bájos kis fehéreregerek kuksolnak a ládikában, néha nesztelenül kimásznak belőle, s pár lépésnyire elgurulnak — fehér-selyem-gombolyagok — a körut aszfaltján. A különös öregasszony halk füttyféle hangjára az egerecskék visszacsomolyognak a ládikába, megszempelve, mint a csinytevő gyerekek. A különös öregasszony — ha csak nincs dermesztő hideg — egész nap horgol.

Szindbár

Vén ujjai között ügyefogyott serénységgel forgatja a horgolótűket, s még sose láttam, hogy felpillantott volna a csöpp gyermekcipőcskékről, amiket a pamut és a tűk segítségével elővarázsol. S ha nem horgol, akkor is maga elé mered, s úgy ül ott a szögletben, mint egy megdermedt szfinksz...

Engem már régóta foglalkoztat ez a különös öregasszony, akit ott látok a Muzeum-köruton, mióta élek, — pedig, hajh, már nagyon régen élek! . . . Gyermekkoromban még az ezeregyéjszaka meséinél, Verne Gyula hőseinél is jobban tüzelte a fantáziámat. Valami elátkozott tündérnek, királyleánynak képzeltem a különös öregasszonyt s ha a Muzeum-köruton vitt el az utam, babonás félelemmel átmentem a másik oldalra, nehogy — hirtelen felugorva — valami varázsigével megrontson, vagy megragadjon s magával cipeljen egy boszorkány-barlangba. Az évek robogtak s a különös öregasszony csak ült a sarokban, egyforma öregén s horgolt, vagy maga elé meredt, mint egy fakir.

A napokban a Muzeum-köruton jártam s egyszer csak, hirtelen, meg kellett állnom a megdöbbenéstől. A különös öregasszony ott ült az egyetem szögletében, márvány-nyugalommal a ködös hidegben. Most már ellenállhatatlanul gyötört a vágy: megtudni, ki ez a furcsa ember, aki itt ül hosszú évek óta a végtelen világ egy talpalattnyi részén, körülötte züg-zeng, harsog a csodálatos Élet, emberek légiói rohannak el mellette, kenyér, szerelem és más célok után, de ő csak ül. Irtózatossá hárta viharzott el, forradalmak vörös tüze lángolt, egész világok dőltek romba, ám ő csak ül az Élet oceánjának közepén, egy szomorú kis sámli s érthetetlen, bosszantó nyugalommal horgol, vagy meredten bámulja a lábánál szégyenkező faládikát. Ki ez a különös ember? Miből él? Hol lakik? Szereti-e valaki? Mi ez a furcsa vénasszony? Óreg bölcs, aki tudja, hogy az életben nem érdemes semmiért küzdeni, hogy minden céltalan s legokosabb, ha az ember nem éli, csak egykedvű nyugalommal szemléli az életet? S mire gondol, mikor így maga elé mered, ön-

magába roskad? Be nem teljesült ifjúálmokat kelteget hervadt szívében? Gondhiénákkal viaskodik magában? Vagy a halállal társalog némán?

Elhatároztam, hogy most már megszólítom a különös öregasszonyt. De újra elzsibbasztotta akaratomat a gyermekkori babonás félelem. Néhányszor le s föl sétáltam mellette, azután — lessz ami lessz — közel léptem hozzá. Hirtelen a fájdalom forgatja meg éles kését a szívében. Az aszaltszilvaszerűen összetöpörödött anyóka borzalmas rongyokban didereg, lába alatt mocskos zsákdarab lapul, keztyűtlen kezét csupa-rongy muffba menti a harapós hideg elől. Ugy ül itt, mint a Nyomor élőszobra . . .

— Jónapot nagyanyám, — köszönök rá bátortalanul.

Felriad, nehézkesen fölemeli lekókadkt fejét s rám mosolyog. A mosolya olyan, mint a novemberi napsugár.

— 'n tág, mei' liebe her. Kisztihand.

Észreveszem, hogy egyetlen foga sincs már, ezért valami különös selypítőfütyüléssel beszél. Mikor megmondom neki, hogy a német nyelvet úgy töröm, «magyarul» folytatjuk a társalgást.

— Mondja nagymama, mi van ebben a ládikában?

Kihuzza jobbkezét a cafrangos muffból s kínálva mutat a ládikára:

— Planét, jó planét. Pite kaufen, tessék.

Kihorgászok egy zöld planétát a ládikából. No, vak és elmebajos Sors, nemsokára meglátom, mit tartogatsz még a számomra . . . Mellényzsebemből két forintot — akarom mondani: két darab rongyos papirkétkoronást — kotrok elő s átnyujtom a különös öregasszonynak. Az öröm máglyája lobban fel tompafényű, vizes szemében, mikor utánakap a «pénz»-nek. Sose láttam még borzasztóbb kezet. Száraz, ezer ráncal barázdált, fekete-körmös, kék és lila a hidegtől. Szent kéz: egy szegény ember keze . . . S ez a szegény, siralmas kéz hálásan kulcsolja át az enyémet, két nyomorult hadiforintért . . .

— Mondja nénikém, mióta ül maga itt? — kérdezem tovább.

Szindolat

— Hét éves, zibn jár, — motyogja.
— No ne mondja! Ez nem lehet, hiszen én már gyermekkoromban is itt láttam magát.

— Á nejn! — kiált föl. — Ih bin früer niht hir xesszen! Én nur itt ülni csak hét éves. Én ülte bej Nemzeti Színház harminckilenc éves, hir hét éves. Nejn und trejszig und zibn, — számol magában. — cuzámmen netyfenhat éves ülni utcába.

Persze! — emlékezzem vissza, nem itt ült ez a mámi aze'ött, hanem a régi Nemzeti Színház előtt. Tehát majdnem egy fél évszázad óta ül az utcán. Irgalmas Isten, mi minden történt ezalatt, s ő csak ült itt, nyugodtan, mint egy keleti fatalista. Milyen különös egy élet!

— Hány éves maga most néuike?

— Cvá und aheig, natyon öreg ih, kell temetés vénasszony.

— Nyolevankétéves, negyvenhat éve ül az utcán, tehát harminchatéves volt, mikor először ült ki az utcára. Miért csinálta ezt? Nem volt senkije? Nem volt férje?

Mosolyog, elháritóan, fölényesen.

— Á, én nem kell férj! Mir — nekem volta senki világon. Semmi kutya, semmi macska. Á nem!

— No és meg tud élni ebből a plánaárulásból, mondja? Mennyit keres egy nap?

— Kevés, kevés, — feleli elborulva.

— Zeer vénig. Öt-hat koronás.

— Ne mondja! — döbbenek meg. — De hiszen ebből nem lehet megélni! Többet nem adnak az emberek? Hiszen annyi ember jár erre!

Mégjobban elborul.

— Nem adja. Kicsi adja. Menesen zind natyon rossz. Á, zeer sleht... Azelőtt több adták. Ject nöm.

— Hát ha nincs senkije és csak öt-hat koronát kap egy nap alatt, hogy tud megélni, létezni egyáltalán. Például: hol lakik?

— Á, natyon messze, in dem Márton-gasse, Ferencváros. Ety pince vóna ih, sláfe in dem földön, ruhába rajtam marad. Ih glaube megfagyni bisz reggel... Natyon rossz... Ott van nagy cug, elfujja gyertya, falak penészes. Dort van cvá kinder, két tyerek, natyon rossz, nem lehet alvás csinálni...

Und musz nyolevan korona fizetni ety hónapos... Aheig krönen! — kiált föl kétségbeesve.

Ebben a pillanatban egy inas-féle fiu zavarja meg a társalgásunkat, aki egy párolgó bögrét nyujt át a különös öregasszonynak, aki boldogan kezdi a kezét melengetni az edényen. Megnézem mi van a bögrében. Kevés zsirral készített zöldségleves, gerstlivel, kérdezem a fiut, ki küldi ezt az ételt? A fiu elmondja, hogy a Muzeum-körut 17. szám alatt levő *Vegetáriánus Étterem* gondnoknője küld mindennap az öreg asszonynak egy ilyen bögre levest, különben éhenhalna. Megkérem a fiut, adja át a gondnoknőnek hálás kézcsókomat.

A fiu elmegy, a különös öregasszony felkutat a ládika lim-lomjai között egy piszkos pléhkanalat s nagy gyönyörűséggel enni kezdi a forró levest. Kérdezem tőle, a déli leveseken kívül szokott-e még enni napközben valamit? Reggelit, vacsorát?

— Á nejn, — feleli közönyösen. — Früstük nem, vacsora kicsi kenyér, mikor adják emberek. Kenyér is kevés. Se nem früstük, se nem vacsora. Kell temetés vénasszony...

A különös öregasszony még elmondja, hogy tavasszal és nyáron néhány koronával többet keres, mint akkor — mivel nincs hideg — tud horgolni, s a horgolt gyermekcipőcskékre akad egy-két vevő. Most már ilyen is kevés van. Azelőtt...

— Kell temetés vénasszony... — mondja, mikor elbucsuzom tőle. Hálásan szorongatja a kezemet a négy koronáért, jóságosan mosolyog, mig én majdnem elsirom magamat, ilyen rettetes emberi sors láttán...

Elmegyek busan. A Muzeum-kávéháznál megállok, visszanezdek. A különös öregasszony ismét a régi pózban ül: kezei a muffjában, fáradt, öreg feje a mellére ejtve s csak bámul, bámul maga elé, amint negyvenhat év óta csinálja... Ugy ül ott, mint valami furcsa öreg madár, aki lepottyant oda a zugba és nem tud felrepülni soha többé... Rajta már csak az segít, aki az Ég madarait táplálja, az küldet neki naponta a gondnoknővel egy bögre levest, az adat néki a jó

Sondolat

emberekkel naponta öt-hat koronát . . . Jó emberek, akik a Muzeum-körutra jártok, adjatok több koronát a különös öregasszonynak, hogy legalább egy kis kenyeret is ehessen reggelire és vacsorára, hogy mindig ki bírja fizetni vacskáért a nyolevan koronát . . . Teli a világ szerencsétlenekkel, éhező, fázó emberek millióival, de talán ez az elhagyatott öregasszony a legboldogtalanabb, aki negyvenhat éve ül az utcán, s már minden második mondata ez:

— Kell temetés vénasszony . . .

(bois.)



Daloló, táncoló Pest

Soha még olyan fátum nem üldözte, tépte, gyilkolta a magyart, mint most . . . Hazánk



teste még részre szakgatva, kirabolva fekszik a ravatalon, «s a sírt, hol nemzet süllyed el, népek veszik körül», de a «népek millióinak szemében» nem «gyászkönny ül», hanem káröröm, hullarablási szándék settenkedik, s bent az országban is sok-sok ellenség feni a fogát, hogy teljesen felfalják ezt a gyönyörű, szent halottat: Magyarországot . . .

Ma, tragikumának teljességében, ma is vigad a magyar. Soha még talán olyan vig nem volt, mint ma. De ma már nem sir, csak vigad. Vigadva dalolja, táncolja saját ravatalát körül. De talán nem is magyarok azok, akik hazánk ravatala körül vigadnak, csak dísznek vették a drága magyar szót ajkukra, testben, lélekben teljesen idegenek. De itt vannak a nagy halotti toron, de dalolnak, táncolnak, s durva táncera ösztökélik az igazi magyarokat is, akik pedig

most sirni akarnak csak, lerogyni a földre, a szent magyar humuszra, s mellüket verve, hajukat cibálva, kétségbeesetten, ájuldozóan sirni, sirni, sirni... Vértöngyöket...

Az egész ország sir — így sir — csak Pest, az ország szíve nem. Ő mulat, táncol és dalol. Soha még olyan hangos örömben tobzódó nem volt Pest, mint ma, amikor minden «elvégeztetett»... Soha még ilyen vidám zenék nem szóltak, soha még ennyi tánc nem perdült, soha még így nem csufoltak meg halottat... S a dal, amely nevet, a zene, amely kacag, a tánc, amely libben, nem magyar. Idegen, az is idegen...

A Károlyi-forradalom óta, mikor megtudtuk, hogy nincs számunkra kegyelem, divatba jöttek Pesten a bár-ok. Ezt az Amerikából idetelepített mulatóhely-fajta éppen akkor honosították nálunk, mikor nagy tragédiánk kezdődött. A tömérdék — nagyrészt zenés — kávéház mellé jöttek a bár-ok, a különböző idegennevű kabarék és mulatók szinte a földből nőttek ki, s mikor a legszörnyűbb lakásinség állott elő — midőn ezer és ezer derék, hazájához hű magyar állatnak való vagonokban «lakik» — akkor kezdtek gombamódra szaporodni a tánciskolák. Minden második házban tánciskola van. 3—4—5 szobás tánciskola. Lakószoba háborút járt, dolgozó magyar apák, létért való harcban elfáradt magyar anyák, csenevész, tejet, cukrot nem ismerő magyar gyermekek számára nincs. Mert Pest mulatni, dalolni és táncolni akar.

Nézzünk körül, lássuk, hogyan mulat, mit dalol, miként táncol a pesti «magyar». Jöjj velem, nézzük meg a legfényesebb étteremtől kezdve egészen a kültelki *Vig jasszleány*-hoz címzett «lokál»-ig, Saphir uri tánciskolájától a verkli mellett táncoló proletár-lányig, a legelőkelőbb orfeumtól a *Döglött kakas* nevű kabaréig: hogyan mulat — milyen zene és tánc mellett — a pesti «magyar».

Az előkelő éttermek gyönyörű, illatos helyiségeiben hangulatosra tompított fények mellett az előkelőség mulat. Nem a régi előkelőség, hanem az új «arisztokrácia», a háboru magyar áldozatain felhízott új gazdagok. Pöffedt karvalyképtük, bőruk alól tizezresek pattannak ki, ülnek a roskadásig megrakott asztal mellett, vagyonokat veszoráznak, pezsgőznek el, s jóllakottan, a test örömeitől eltelve hallgatják a zenét. A zene szól. De nem a cigány vonója sirja, vagy kacagja elő a száraz fából a magyar bánatokat, örömeiket, — nem. Pest «előkelő» helyei most szimfónikus zenekarok dallamaitól zengenek. Magyar darabokat ezek a zenekarok a világerő sem játszanának. Ellenben francia, angol, olasz, spanyol, amerikai, német, sőt albán, bolgár, de sőt japán és

kinai melódiákat hallunk az új zenészektől. Táncdarabokat is adnak elő, — de milyen táncok képzetét keltik ezek a zenék bennünk! Lihegő, nyelvét kiöltő, dzsigjelő angolt látunk magunk előtt, aki fa-arccal ugrál a végkimerülésig, vagy emberevő indiánt, aki a felfalt fehérember csontjai mellett üvöltve «táncol», tomahawkját forgatva a feje körül. Ilyen zene kell nekünk. Hadd lássák az entente-tisztek s a külföldi kereskedők, hogy mi «műveltek» vagyunk. Tudunk franciául, angolul selypíteni, ruhánkat Párisból és Londonból hozatjuk, s még a zenében is a «művelt Nyugat» izlését követjük.

Az alacsonyabb-rangu mulatókban is ez a zene járja, megpótolva az elpusztíthatatlan *Zerkovitz* hihetetlenül bárgyu kupléival, «chanson»-jaival. Zerkovitz az orfeumokban is «otthon van». A pesti utca az ő összelopkodott «dallam»-aitól zörög, a házak falai az ő zenei gyomorkorgásától hangosak. Zerkovitz itt, Zerkovitz ott, Zerkovitz mindenütt. A bár-ok legújabb divatja az, hogy a zongora elé ültetnek egy bécsi zsidógyereket, aki kikalimpál valami ostoba, szentimentális — igen gyakran trágár — dalt a jobb sorsra érdemes zongorán, füsttől, szesztől rekedt hangon énekel hozzá, a vendégek pedig «parkettáncot» lejtnek. Lehetetlen bakugrások ezek a táncok, melyeket az éjszaka lenge öltözött hölgyei «mutatnak be», kétes foglalkozásu, de szmokingos, frakkos partnereikkel.

A tánciskolák talán a legborzalmasabbak. Itt a táncolás leple alatt közszemérem elleni kihágás, kerítés történik. Van steppe, one steppe, fox-trott, jazz, s a jó Isten tudja, még miféle táncokat tanítanak, táncolnak. Fiatal lányok, pelyhedző bajuszu kölykök olyan táncokat produkálnak, amelyeket csak részeg bacehánsnók szoktak táncolni, részeg férfival az éjszakának...

Pest muzsikál, dalol, táncol. Zenéje, dala, táncja nem magyar. Ki szokott itt ódon, szép magyar népdalokat énekelni, melyekben ott zokog az ezeréves magyarság minden szenvedése, ki szokott kuruc-nótákat dalolni, melyekben felsír a régi elárult legyőzött kurucok nagy-nagy keserősége?... Senki. Cigányaink, akik még tudták ezeket a nótákat játszani, külföldre vándorolnak, ahol mesésen keresnek, mert a külföld élvezi a magyar dalokat, csupán mi magyarok nem. A zenekarok sem játszáknak, hangversenyeken sem lehet hallani. *Lavotta*, *Csermák*, *Bihari* örökszép és tipikusan magyar dalait. Nem kellenek senkié a «magyar» fővárosban. Bécsbe, meg Berlinbe kell menni magyar zenéért, ott még divatja van.

KARÁCSONYI AJÁNDÉKOK



STERNBERG

királyi udvari hangszer-gyárban

BUDAPEST, Rákóczi-ut 60. (Zenepalota.)

Gramofon. Etofon. Zenélőművek. Zenélő karácsonyfa-forgatók. Salon-hangszerek. Gyermek-hangszerek. Verklük.

A legfinomabb anyagból készül az

„APARTOS“

SZIVARKAHÜVELY



BÉRAUTÓK

Cimre *nyitott, csukott, elegáns kocsik*
figyelni *külföldre, vidékre és a városban*
bármely időben kaphatók a

Király Automobil R.-T.-nél

Budapest, VII., Király-utca 11.
TELEFON: József 124-01, 124-02, 124-03.

A FRANCIA NYELV MAGÁNTANULÁS UTJÁN VALÓ

elsajátítására és begyakorlására alkalmas
nyelvtanok, társalgókönyvek és zsebszótárak
a francia kiejtés megjelölésével

Schidlof dr.: „1000 szó“ módszere
a francia nyelvnek elsajátítá-
sára. A 10 levélben teljes nyelvtan
ára mappában 55.— K

Schidlof dr. francia zsebszótára.
Mindkét rész egybekötve 10.— K

Schenk francia zsebnyelvtana
és társalgó zsebkönyve a kiejtés
megjelölésével 12.— K

Honti: Magyar-francia beszélge-
tések a francia társalgás begya-
korlására. Ára füzve 8.— K

10% felár. — Kapható:

A KÖZPONTI SAJTÓVÁLLALAT R.-T.

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)

Brilliánst,

gyöngyöt, aranyat, platinát és
ezüstöt horribilis áron vesznek

Telefon
József
52-64.

Singer Testvérek

VII., Rottenbiller-u. 24.

KARÁCSONYI

IFJUSÁGI KÖNYVVÁSÁR JEGYZÉKE

Mesekönyvek:

6-10 éves leányok és fiuk részére:

Anderseu meséi, Mikes L. fordítása, kötve színes képekkel	55.— K.
Özv. Baróthy N.-né: Tündérvilág a városligetben	44.— ..
Busch: Marci és Miska. két tascó furfangjai hét csinben (számos ké- pekkel) kötve	39.60 ..
Garády: Kis világ, nagy világ, kötve	22.— ..
Grimm Testvérek meséi, ford. Bene- dek F. kötve	44.— ..
Lampert: Kedves könyvem (versek, mesék Mühlbeck rajzaival)	27.50 ..
Sebők: A legszebb mesék, kötve	66.— ..
.. Mackó ur utnak indul, kötve	49.50 ..

10-14 éves fiuk számára:

Baróthy: A hajótöröttek, kötve	39.60 ..
Benedek: Toldi Miklós, Arany János Toldija után az ifjuság számára	66.— ..
Cooper: Börharisnva történetek, kötve	55.— ..
Donászy: Az eltűnt futárok, kötve	61.60 ..
Gaal: Kenyér és beesület, kötve	27.50 ..
Rákosi: Kibürgöztől—Vaterloóig, kötve	46.20 ..
Segur grófnő: Egy eszesi naplója, kötve	66.— ..
Twain M.: Koldus és királyfi, kötve	88.— ..

15-18 éves fiuk számára:

Cholnoky: Sárkányok országából. Uti- rajzok Khinából	99.— ..
Gaal: Napoleon a hadvezér, az ural- kodó és az ember	70.40 ..
Jókai: Csataképek	55.— ..
Mantegazza: Munka öröme és dicső- sége	28.60 ..
Paltz: Tudományos kalandozások	44.— ..
Verne: Sándor Mátyás	81.40 ..

Fiatal leányok számára:

Benedek: Galambok, kötve	55.— ..
Daudet: Kis izé: kötve	77.— ..
Marlitt: Aranyos Erzsike, kötve	39.60 ..
Rhoden Emmv: Kis makrancos há- zassága, kötve	55.— ..
Tutsek: Cillike mátkasága, kötve	49.50 ..
.. Cillike menyasszony lesz, kötve	49.50 ..

Kapható és megrendelhető:

A Központi Sajtóvállalat R.-T.

könyvkereskedésében

Budapest, IV., Duna-utca 6. szám
(Klotild-palotában, a Belvárosi kávéház mellett.)
Vidéki rendeléseket portosan szállítunk. Portókölség
5 kilogrammonként 10 korona.